

LATVIEŠU VALODAS MATERIĀLI

Uzskates līdzekļi gramatikas apguvei

Lietvārds I	2
Lietvārds II	3
Lietvārds III	4
Darbības vārds I	5
Darbības vārds II	6
Darbības vārds III	7
Darbības vārds IV	8
Darbības vārds V	9
Darbības vārds VI	10
Īpašības vārds I	11
Īpašības vārds II	12
Vietniekvārds I	13
Vietniekvārds II	14
Apstākļa vārds I	15
Apstākļa vārds II	16
Partikula I	17
Partikula II	18
Prievārds	19

LIETVĀRDS

Priekšmeti	Dzīvas būtnes	Dabas parādības
<p>galds</p> <p>krēsls</p> <p>skapis</p> <p>bumba</p> <p>lelle</p> <p>plīts</p> 	<p>cilvēks</p> <p>skolotājs</p> <p>vīrietis</p> <p>lapsa</p> <p>vāvere</p> <p>govs</p> 	<p>vējš</p> <p>mākonis</p> <p>lietus</p> <p>miglā</p> <p>sauļe</p> <p>nakts</p>
Vielas	Darbība	Citi
<p>piens</p> <p>kokteilis</p> <p>ūdens</p> <p>medus</p> <p>tēja</p> <p>limonāde</p> 	<p>skriešana</p> <p>lasīšana</p> <p>dejošana</p> <p>lekšana</p> <p>braukšana</p> <p>zīmēšana</p> 	<p>klusums</p> <p>skolotājs</p> <p>slēpotājs</p> <p>maiznīca</p> <p>gudrība</p> <p>labība</p>

LIETVĀRDS

Dzimte un skaitlis

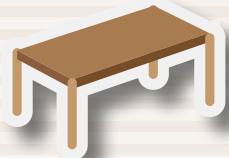

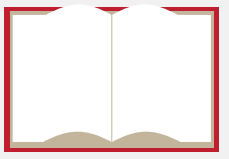
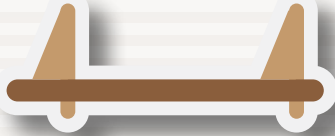

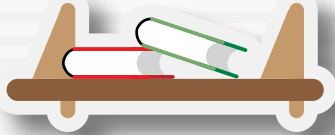

Vienskaitlis		Daudzskaitlis	
viens zēns		divi zēni	
viena lelle		četras lelles	
viena nakts		daudzas naktis	

Kas tas ir?			Kas tie ir?		
					
Tas ir krēsls.	Tas ir kaķis.	Tas ir ledus.	Tie ir krēsli.	Tie ir kaķi.	
Kas tā ir?			Kas tās ir?		
					
Tā ir māja.	Tā ir sieviete.	Tā ir sirds.	Tās ir mājas.	Tās ir sievietes.	Tās ir sirdis.

LIETVĀRDS

Lietvārda locījums

Kas? Kā? Kam? Ko? Kur?

<p>Kas tas ir?</p>	<p>Kas tā ir?</p>
<p>Tas ir plauktss.</p> 	<p>Tā ir grāmata.</p>
<p>Kā nav istabā?</p>	<p>Kā nav uz galda?</p>
<p>Istabā nav plaukta.</p>	<p>Uz galda nav grāmatas.</p>
<p>Kam nav durvju?</p>	<p>Kam nav attēlu?</p>
<p>Plauktam nav durvju.</p> 	<p>Grāmatai nav attēlu.</p>
<p>Ko tu redzi?</p>	<p>Ko tu redzi?</p>
<p>Es redzu plauktu.</p> 	<p>Es redzu grāmatu.</p>
<p>Kur ir grāmatas?</p>	<p>Kur ir attēli?</p>
<p>Grāmatas ir plauktā.</p> 	<p>Attēli ir grāmatā.</p>

DARBĪBAS VĀRDS

Ko darīt?

Nosauc
darbību

iet

braukt

Nosauc stāvokli
un procesu

sēdēt

gulēt

skriet

lidot

augt

ziedēt

runāt

lasīt

spīdēt

domāt

mazgāties

mācīties

līt

snigt

celties

skatīties

dīgt

sapņot

DARBĪBAS VĀRDS

Darbības vārda laiki

būt, nest, redzēt, mazgāt (ar galotni -t nenoteiksmē)

Pagātne	Tagadne	Nākotne
Darbība notika vakar	Darbība notiek pašlaik	Darbība notiks rīt
Es lasīju	Es lasu	Es lasīšu

	Skaitlis	Nenoteiksme (ko darīt?)			
		nest	mazgāt	redzēt	
Tagadne	Vienskaitlis	1. persona	nesu	mazgāju	redzu
		2. persona	nes	mazgā	redzi
		3. persona	nes	mazgā	redz
	Daudzskaitlis	1. persona	nesam	mazgājam	redzam
		2. persona	nesat	mazgājat	redzat
		3. persona	nes	mazgā	redz
Pagātne	Vienskaitlis	1. persona	nesu	mazgāju	redzēju
		2. persona	nesi	mazgāji	redzēji
		3. persona	nesa	mazgāja	redzēja
	Daudzskaitlis	1. persona	nesām	mazgājām	redzējām
		2. persona	nesāt	mazgājāt	redzējāt
		3. persona	nesa	mazgāja	redzēja
Nākotne	Vienskaitlis	1. persona	nesīšu	mazgāšu	redzēšu
		2. persona	nesīsi	mazgāsi	redzēsi
		3. persona	nesīs	mazgās	redzēs
	Daudzskaitlis	1. persona	nesīsim	mazgāsīm	redzēsīm
		2. persona	nesīsiet	mazgāsiet	redzēsiet
		3. persona	nesīs	mazgās	redzēs

DARBĪBAS VĀRDS

Darbības vārda laiki

mazgāties, celties, skatīties
(ar galotni *-ties* nenoteiksmē)

Pagātne	Tagadne	Nākotne
Darbība notika vakar	Darbība notiek pašlaik	Darbība notiks rīt
mazgājos	mazgājos	mazgāšos

	Skaitlis	Nenoteiksme (ko darīt?)			
		celties	mazgāties	skatīties	
Tagadne	Vienskaitlis	1. persona	ceļos	mazgājos	skatos
		2. persona	celies	mazgājies	skaties
		3. persona	ceļas	mazgājas	skatās
	Daudzskaitlis	1. persona	ceļamies	mazgājamies	skatāmies
		2. persona	ceļaties	mazgājaties	skatāties
		3. persona	ceļas	mazgājas	skatās
Pagātne	Vienskaitlis	1. persona	cēlos	mazgājos	skatījos
		2. persona	cēlies	mazgājies	skatījies
		3. persona	cēlās	mazgājās	skatījās
	Daudzskaitlis	1. persona	cēlāmies	mazgājāmies	skatījāmies
		2. persona	cēlāties	mazgājāties	skatījāties
		3. persona	cēlās	mazgājās	skatījās
Nākotne	Vienskaitlis	1. persona	celšos	mazgāšos	skatīšos
		2. persona	celsies	mazgāsies	skatīsies
		3. persona	celsies	mazgāsies	skatīsies
	Daudzskaitlis	1. persona	celsimies	mazgāsīmies	skatīsīmies
		2. persona	celsieties	mazgāsieties	skatīsieties
		3. persona	celsies	mazgāsies	skatīsies

DARBĪBAS VĀRDS

(**būt**, iet, dot)

Būt

Vienskaitlis			
	Tagadne (pašlaik)	Pagātne (vakar)	Nākotne (rīt)
es	esmu	biju	būšu
tu	esi	biji	būsi
viņš, viņa	ir	bija	būs
Daudzskaitlis			
mēs	esam	bijām	būsīm
jūs	esat	bijāt	būsiet
viņi, viņas	ir	bija	būs

Es **esmu**
sportists.

Tu **neesi**
sportists.

Vai tu **esi**
sportists?

DARBĪBAS VĀRDS

(būt, **iet**, dot)

Iet

Vienskaitlis			
	Tagadne (pašlaik)	Pagātne (vakar)	Nākotne (rīt)
es	ēju	gāju	iešu
tu	ej	gāji	iesi
viņš, viņa	iet	gāja	ies
Daudzskaitlis			
mēs	ejam	gājām	iesim
jūs	ejat	gājāt	iesiet
viņi, viņas	iet	gāja	ies

Mēs **ejam** uz klubu.

Mēs **neejam** uz klubu.

Vai jūs **iesiet** uz klubu?

DARBĪBAS VĀRDS

(būt, iet, **dot**)

Dot

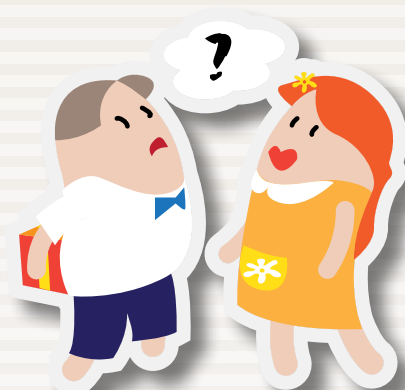
Vienskaitlis			
	Tagadne (pašlaik)	Pagātne (vakar)	Nākotne (rīt)
es	dodu	devu	došu
tu	dod	devi	dosi
viņš, viņa	dod	deva	dos
Daudzskaitlis			
mēs	dodam	devām	dosim
jūs	dodat	devāt	dosiet
viņi, viņas	dod	deva	dos

Viņš **dod**
dāvanu.

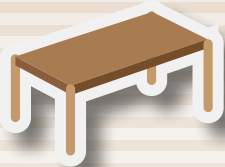

Viņš **nedod**
dāvanu.

Vai viņš **dod**
dāvanu?

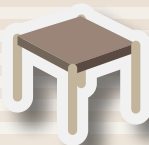
ĪPAŠĪBAS VĀRDS

liels galds

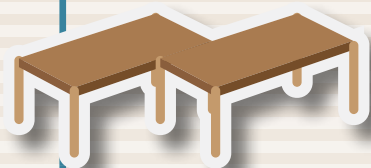
liela māja

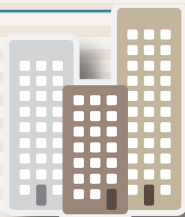
mazs galds

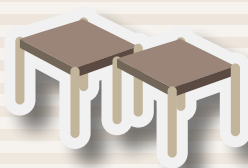
maza māja

lieli galdi

lielas mājas

mazi galdi

mazas mājas

melns

brūns

sarkans

zaļš

zils

dzeltens

milzīgs koks

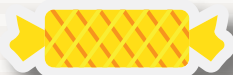
liels suns

maza sēne

liela konfekte

lielāka konfekte

vislielākā konfekte

mazs
fotoaparāts

mazāks
fotoaparāts

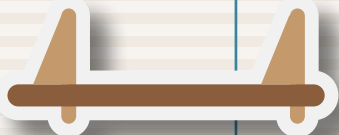

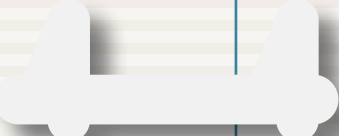
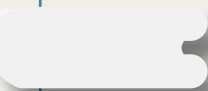

vismazākais
fotoaparāts

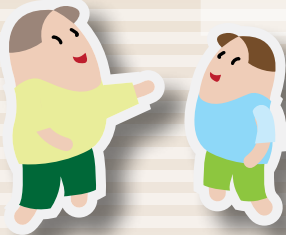
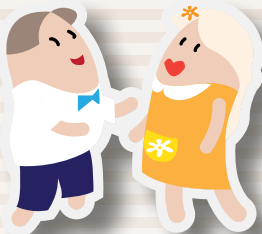

ĪPAŠĪBAS VĀRDS

Dzimte un skaitlis

Vienskaitlis	Daudzskaitlis
gudrs zēns	gudri zēni
melnš kaķis	melni kaķi
gudra meitene	gudras meitenes
garšīga zemenē	garšīgas zemenes
melnā nakts	melnas nakts

Kas ir?	Kas ir?
Brūns plaukts. 	Biezā grāmata.
Kā nav?	Kā nav?
Brūna plaukta. 	Biezās grāmatas.
Kam nav vietas?	Kam nav vietas?
Brūnam plauktam. 	Biezai grāmatai.
Ko paslēpt?	Ko paslēpt?
Brūnu plauktu. 	Biezū grāmatu.
Kur atrodas?	Kur atrodas?
Brūnā plauktā. 	Biezā grāmatā.

VIETNIEKVĀRDS

 <p>es</p>	 <p>mēs</p>	 <p>tu</p>
 <p>viņš, viņa</p>	 <p>viņi</p>	 <p>viņas</p>

<p>Pa ceļu nāk zēns. Viņš izskatās noguris.</p>		<p>Draudzenes ir veikalā. Viņas pērk kleitu.</p>	
--	---	---	---

Tas esmu **es**.
Tas esi **tu**.

Tie esam **mēs**.
Tie esat **jūs**.

Tās esam **mēs**.
Tās esat **jūs**.

Tā esmu **es**.
Tā esi **tu**.

VIETNIEKVĀRDS

				
Kas?	es	tu	mēs	jūs
Kā?	manis	tevis	mūsu	jūsu
Kam?	man	tev	mums	jums
Ko?	mani	tevi	mūs	jūs
Kur?	manī	tevī	mūsos	jūsos

Kā **tevi**
sauc?

Mani sauc
Jānis.

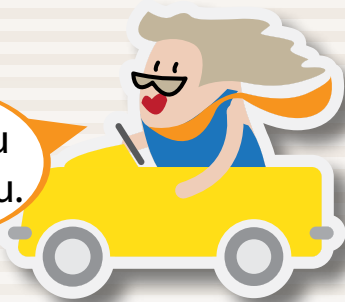
Cik **tev** ir
gadu?

Man ir
18 gadi.

Mums patīk
sports.

Kur **tu**
brauc?

Es braucu
uz Jūrmalu.

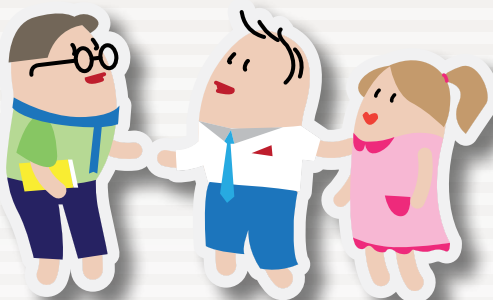

Vai **jums**
patīk sports?

				
Kas?	viņš	viņa	viņi	viņas
Kā?	viņa	viņas	viņu	viņu
Kam?	viņam	viņai	viņiem	viņām
Ko?	viņu	viņu	viņus	viņas
Kur?	viņā	viņā	viņos	viņās

Tas ir mans brālis.
Viņš ir students.
Viņam patīk
matemātika.

Tā ir mana
draudzene. **Viņu**
sauc Liene. **Viņai** ir
17 gadi.

APSTĀKĻA VĀRDS

Apstākļa vārdiem ir piecas dažādas nozīmes –
vietas, laika, veida, mēra, cēloņa un nolūka.

**Vietas
nozīme** *apakšā, augšā, apkārt, kur,
nekur, kaut kur, tepat, šē, šeit,
pretī, citur, visur, klāt, tālu,
projām, pakaļ u. c.*

Mans draugs brauc **projām**.

**Laika
nozīme** *atkal, dažreiz, citreiz, pašreiz,
tad, tagad, nupat, šodien,
rīt, vakar, tūlīt, vienmēr, kad,
tikko u. c.*

Tagad līst lietus.

**Veida
nozīme** *kā, tā, šā, tāpat, ātri, pēkšņi,
klusām, lēnām, citādi,
divatā, trijatā u. c.*

Šodien datorspēles
mēs spēlējam **trijatā**.

APSTĀKĻA VĀRDS

Apstākļa vārdiem ir piecas dažādas nozīmes –
vietas, laika, veida, mēra, cēloņa un nolūka.

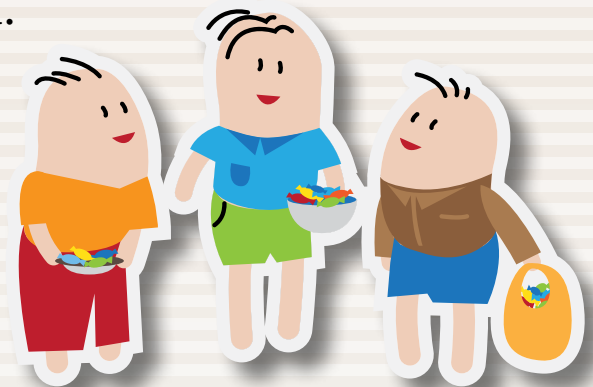
**Mēra
nozīme**

*cik, tik, maz, mazāk, daudz,
vairāk, ļoti, pavisam,
diezgan u. c.*

daudz – vairāk – visvairāk

Man ir **daudz** konfekšu. Man ir **vairāk** konfekšu nekā tev,
bet Mārim ir **visvairāk** konfekšu.

**Cēloņa
vai nolūka
nozīme**

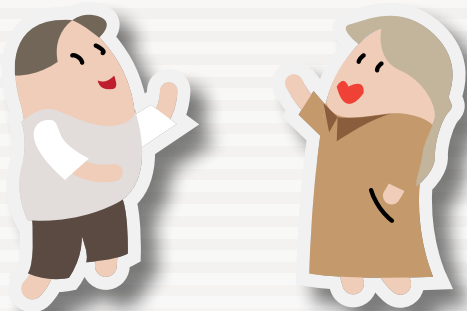

kādēļ, kāpēc u. c.

Kāpēc?

Kāpēc tev mugurā ir mēteliņš?

Ir taču saulains.

PARTIKULA

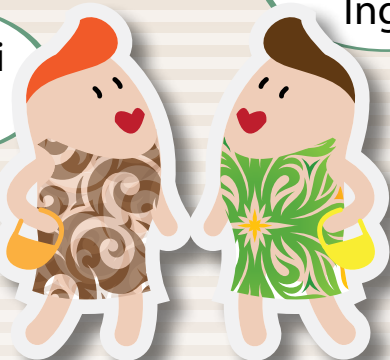
Piešķir teikumam vai vārdam nozīmes niansi

– Vai tu esi Inga?

– Jā, es esmu Inga.

Jā, es esmu Inga.

Vai tu esi Inga?

– Vai tu esi Edgars?

– Nē, es neesmu Edgars. Es esmu Jānis.

Vai tu esi Edgars?

Nē, es neesmu Edgars. Es esmu Jānis.

– Vai tu redzēji jauno filmu?

– Diemžēl neredzēju.

Vai tu redzēji jauno filmu?

Diemžēl neredzēju.

– Liene, kad tu atbrauksi?

– Vecmāmiņ, varēšu vienīgi svētdien.

Liene, kad tu atbrauksi?

Vecmāmiņ, varēšu vienīgi svētdien.

– Kāpēc tu neaizgāji uz veikalu?

– Es patiešām aizmirsu.

Kāpēc tu neaizgāji uz veikalu?

Es patiešām aizmirsu.

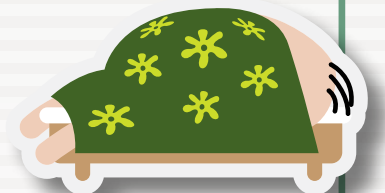

– Cikos tu pamodies?

– Tikai desmitos.

Cikos tu pamodies?

Tikai desmitos.

PARTIKULA

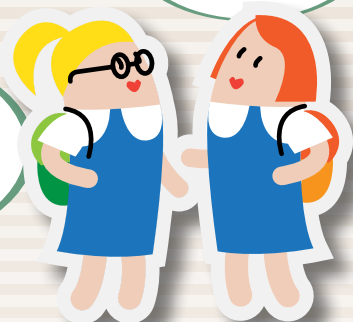
Piešķir teikumam vai vārdam nozīmes niansi

– Tātad nolemts. Tiekamies jau šovakar.

– Diezin vai paspēšu.

Diezin vai paspēšu.

Tātad nolemts. Tiekamies jau šovakar.

Es negribu lidot no rīta.

Es gan gribu.

– Es negribu lidot no rīta.

– Es gan gribu.

– Ilgi tu gaidīji ciemos savu dēlu.

– Jā, bet nu beidzot ir klāt!

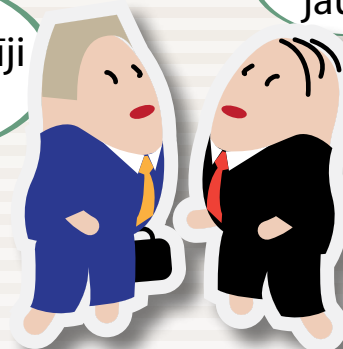
Ilgi tu gaidīji ciemos savu dēlu.

Jā, nu beidzot ir klāt!

Kā tu pavadīji svētkus?

Itin jauki!

– Uguņošana bija skaista.

– Jā, pat man patika.

Svētku uguņošana bija skaista.

Jā, pat man patika.

– Izstāde man nepatika.

– Es tak teicu, ka tev nepatiks.

Izstāde man nepatika.

Es tak teicu, ka tev nepatiks.

PRIEVĀRDS

Vsk.	Piemēri	Dsk.	Piemēri
aiz, bez, apakš, ārpus, kopš, no, pēc, pie, pirms, priekš, virs, zem, leļpus, otrpus, šaipus, viņpus, uz			
ar ģenitīvu	<p>Aiz mājas ir ceļš.</p> <p>Bez šalles ir auksti.</p> <p>Kopš vakardienas Ingai ir jauna draudzene.</p> <p>Mēs smejamies no prieka.</p> <p>Pēc nedēļas ģimene dodas ekskursijā.</p> <p>Pie upes ir laba atpūta. Viņi nogriezās no ceļa pirms ezera.</p> <p>Virs jumta laidās stārķis. Zem galda guļ kaķis.</p> <p>Uz galda ir grāmata.</p>	ar datīvu	<p>Aiz mājām ir ceļš. Bez zābakiem rudenī nevar iztikt.</p> <p>Kopš pāris dienām Ingai ir jauna draudzene.</p> <p>Mēs raudam no bēdām.</p> <p>Vai jūs dodaties pēc grāmatām?</p> <p>Pie galdiem ir krēsli. No Cēsīm līdz Valmierai nav tālu. Virs jumtiem pacēlās dūmi.</p> <p>Zem gultām bija tīrs. Skaties zem kājām! Kaķis guļ uz spilveniem.</p>
dēļ, labad, pēc			
ar ģenitīvu	<p>Slimības dēļ, es nebiju uz pasākumu.</p>	ar ģenitīvu	<p>Laika apstākļu dēļ, mēs nekur neaizbraucām.</p>
līdz, pa			
ar datīvu	<p>Andis lido līdz Rīgai.</p> <p>Man ar Andri ir pa ceļam.</p> <p>Uz galda viss ir pa rokai.</p>	ar datīvu	<p>Šķīvis ir pilns līdz malām.</p> <p>Anna mācās pa naktīm.</p>
ap, caur, gar, par, pār, pa, pret, ar, uz			
ar akuzatīvu	<p>Atis skrien ap māju.</p> <p>Ilze skrien gar upi.</p> <p>Bērni skrien pa stadionu.</p> <p>Sportisti skrien pret kalnu.</p> <p>Ģimene brauc uz Rīgu. Ineta iet pār tiltu.</p> <p>Intars iet caur tuneli.</p> <p>Es lasu grāmatu par vēsturi.</p> <p>Vita raksta ar pildspalvu.</p>	ar datīvu	<p>Ap mājām ir puķu dobes.</p> <p>Orientēšanās notiek pa meža ceļiem. Mašīnu novietoja pret logiem.</p> <p>Gleznas bija gar visām sienām.</p> <p>Es lasu par interesantiem notikumiem.</p> <p>Es ar draugiem eju uz peldbaseinu.</p>
Uz, pa lieto ar diviem locījumiem.		Dēļ, labad, pēc daudzskaitlī lieto ar ģenitīvu.	